

РІШЕННЯ
спеціалізованої вченої ради ДФ 76.051.040
про присудження ступеня доктора філософії

Спеціалізована вчена рада ДФ 76.051.040 Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича, Міністерства освіти і науки України, м. Чернівці прийняла рішення про присудження ступеня доктора філософії в галузі знань 08 Право на підставі прилюдного захисту дисертації «Герман Даубеншпек і матеріально-правова реляційна техніка» за спеціальністю 081 Право.

"18" грудня 2023 року.

Степенюк Олег Григорович, 1980 року народження, громадянин України, освіта вища: Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича, 2011 рік, за спеціальністю «Правознавство».

Працює на посаді заступника начальника Головного управління Національної поліції в Чернівецькій області – начальника слідчого управління.

Дисертацію виконано у Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича, Міністерства освіти і науки України, м. Чернівці.

Науковий керівник (керівники): Бунчук Оксана Борисівна, кандидатка юридичних наук, доцентка Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича, доцентка кафедри теорії права та прав людини.

Здобувач має 13 наукових публікацій за темою дисертації, з них 3 статті у наукових фахових виданнях України:

Степенюк О. Г. Реляційна техніка Германа Даубеншпека та основні форми правозастосування. Нове українське право. 2021. Вип. 4. С. 270-275.

Степенюк О. Г. Матеріально-правова емансипація реляційної техніки: регулятивна і конститутивна ідея. Актуальні проблеми держави і права. 2022. № 96. С. 77-85.

Степенюк О. Г. Загальний (внутрішній і зовнішній) експертний стиль опрацювання правової справи. Приватне та публічне право. 2022. №4. С. 8-14.

У дискусії взяли участь голова і члени спеціалізованої вченої ради:

- Щербанюк Оксана Володимирівна – завідувачка кафедри процесуального права юридичного факультету Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича, докторка юридичних наук, професорка.

- Вдовічен Віталій Анатолійович – декан юридичного факультету Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича, доктор юридичних наук, професор.

- Гураленко Наталія Анатоліївна – завідувачка кафедри теорії права та прав людини юридичного факультету Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича, докторка юридичних наук, професорка.

- Балинська Ольга Михайлівна – проректорка Львівського державного університету внутрішніх справ, докторка юридичних наук, професорка.

- Бліхар Марія Миронівна – завідувачка кафедри адміністративного та інформаційного права Інституту права, психології та інноваційної освіти Національного університету «Львівська політехніка», докторка юридичних наук, професорка.

Балинська Ольга Михайлівна – проректорка Львівського державного університету внутрішніх справ, докторка юридичних наук, професорка. Робота оцінена позитивно.

Висловлені такі зауваження:

1. У дисертації підхід Г. Даубеншпека до реляційної техніки розуміється як прояв так званої філології права, проте це поняття пояснюється тільки як контрпоняття до репрезентованої Є. Ерліхом соціології права. Водночас такого типу ранній лінгвістичний поворот у юридичній методології і теорії норм заслуговує на більшу увагу, з огляду на певні особливості та специфіку використання мови в юридичних текстах.

2. Здобувач аналізує поняття матеріально-правової реляційної техніки в основному під кутом спільних ознак стандартної реляційної техніки і експертного стилю опрацювання правової справи, проте особливостям цих двох різновидів реляційної техніки приділяє менше уваги. Видається, що детальніший розгляд цього питання міг би зробити дисертацію повнішою і довершенішою. Тож дослідникові варто було би розкрити своє бачення щодо цього під час прилюдного захисту дисертації.

3. Дисертант у своєму дослідженні доволі часто послуговується поняттям балансу: і в аналізі сучасного періоду історії реляційної техніки (що характеризується врівноваженням як навчальної, так і судової функції реляції в рамках збалансованого усно-письмового судового процесу), і в розгляді правових принципів, які застосовуються у формі зважування та пропорційності (в контексті нового етапу розвитку експертного стилю), і в доведенні доцільності залучення зважування (деліберації, балансування, принципу пропорційності) до реляційної техніки тощо. Однак серед використаних джерел немає жодних праць українських вчених-процесуалістів за цією проблематикою, наприклад Оксани Дуфенюк (Львівський державний університет внутрішніх справ), яка протягом останніх п'яти років оприлюднила до 30-ти публікацій, основним предметом яких є баланс у кримінальному провадженні. Хотілося б почути, чи здобувач знайомий із цією авторською доктриною львівської дослідниці, та як він міг би адаптувати її до своєї наукової розвідки?

Бліхар Марія Миронівна – завідувачка кафедри адміністративного та інформаційного права Інституту права, психології та інноваційної освіти Національного університету «Львівська політехніка», докторка юридичних наук, професорка. Робота оцінена позитивно.

Висловлені такі зауваження:

1. Дисертант вважає важливим внеском Г. Даубеншпека до реляційної техніки залучення ним до свого посібника з реляційної техніки, який і справді можна вважати, як показав дисертант, стандартним, поняття так званих основних норм, проте варто було б детальніше зупинитися на питанні, в чому цей внесок полягає і чому він є таким важливим.

2. Дисертант аналізує в контексті реляційної техніки поняття конклюдентності або конклюдентності, яке полягає в можливості окремого розгляду аргументації позивача і аргументації відповідача, проте потрібно було б відповісти й на питання про те, які переваги це поняття надає порівняно з принципом процесуальної економії у разі їхньої суперечності, як відповідне поняття може бути використане в рамках експертного стилю опрацювання правової справи тощо.

3. В дисертації вводиться поняття внутрішнього і зовнішнього експертного стилю опрацювання правової справи, проте в останньому випадку пропонується тільки загальний підхід до уладнання методологічних проблем, які виникають тоді, коли таке поняття визнається. Цікаво було б окреслити й подальші кроки, які можуть і мають бути здійснені в процесі розвитку запропонованої дисертантом ідеї.

4. В роботі обґрунтовується загальний дуалізм реляційної техніки передусім як історичний факт, який міг бути відомим і Г. Даубеншпеку. Неемпіричним аспектам такого дуалізму приділяється менша увага, хоча вони заслуговують на докладніший розгляд. Зокрема, цікаво, чи експертний стиль опрацювання правової справи не міг би виникнути в рамках акціонно-правового мислення тощо.

Вдовічен Віталій Анатолійович – декан юридичного факультету Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича, доктор юридичних наук, професор. Відзначені такі дискусійні положення, що не впливають на загальну позитивну оцінку дисертаційної роботи:

1. В роботі постулюється загальний дуалізм реляційної техніки як ретроспективне відношення стандартної реляційної техніки та емансипованого експертного стилю опрацювання правової справи і показано, що в частині знаходження та застосування матеріального права такий дуалізм сьогодні має мізерне значення. Проте, без відповіді залишилося питання про те, як згаданий дуалізм проявляв себе тоді, коли працював Герман Даубеншпек, тобто на рубежі ХІХ-го і ХХ-го століть.

2. В історико-критичній частині дисертації згадуються внески П. Заттельмахера і В. Зірпа в розвиток стандартної реляційної техніки, - претензія реляційної техніки бути матеріально-правовим робочим методом (П. Заттельмахер) і поновлення в правах субсумції (В. Зірп). Проте, докладно це питання не розглядається, хоча воно заслуговує на належну увагу.

Гураленко Наталія Анатоліївна – завідувачка кафедри теорії права та прав людини юридичного факультету Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича, докторка юридичних наук, професорка. Наголошено на таких дискусійних положеннях, які не применшують наукового значення дослідження та не впливають на висновок про належний рівень дослідження, його загальну позитивну оцінку:

1. В дисертаційній роботі відношення субсумції і зважування в контексті реляційної техніки як такої припускається як субсидіарне. Проте, це питання потребує спеціального аналізу, зокрема, потрібно пояснити питання про формальну правильність юридичного силогізму і змістовну обґрунтованість нормативного засновку тощо.

2. В роботі теорію юридичної аргументації *pars pro toto* репрезентує теорія раціонального юридичного дискурсу Роберта Алексі. Однак, при виборі саме такого підходу слід було б згадати й інші варіанти теорії юридичної аргументації, які сьогодні можуть справляти вплив на матеріально-правову реляційну техніку.

На дисертацію та анотацію Степенюка Олега Григоровича до юридичного факультету Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича надійшло три звернення. Всі вони позитивні, але містять окремі побажання та зауваження.

Музика Марія Петрівна - кандидатка юридичних наук, доцентка кафедри теорії права та кримінально-процесуальної діяльності Національної академії Державної прикордонної служби України імені Богдана Хмельницького.

У процесі дослідження прослідковується вплив творчості Роберта Алексі, зокрема його ідеї щодо претензії права на правильність. На Вашу думку, претензія на правову правильність включає претензію на моральну правильність? Чи має існувати необхідний зв'язок між правом і правильною мораллю?

Юрист має справу з двома типами завдань: тими, які мають консенсусний характер, і тими, які демонструють конфліктну природу. Отже, експертний стиль стосується лише останньої проблематики? Чи є йому місце у випадку відсутності конфліктів? Немає конфлікту – немає суду, а отже немає й експертного стилю!?

Ігор Йосифович Магновський – доктор юридичних наук, професор кафедри теорії та історії держави і права факультету підготовки бакалаврів для органів досудового розслідування Одеського державного університету внутрішніх справ.

На думку дисертанта, реляційна техніка, зокрема матеріально-правова, може й повинна бути запозичена в Україні для поліпшення юридичної освіти. Проте, як відомо, реляційна техніка – це правила побудови актової реляції, допоміжний засіб для підготовки колегіального судового рішення.

Хіба така техніка не присутня у вітчизняній судовій діяльності на стадії апеляційного та/чи касаційного розгляду справи, адже суддя-доповідач під час опрацювання справи 1) описує обставини справи (доповідь справи), 2) дає правову оцінку (експертний висновок), а також 3) висуває пропозицію рішення (вотум)!?

Омельчук Олег Миколайович - доктор юридичних наук, професор, ректор Хмельницького університету управління та права імені Леоніда Юзькова.

Опрацювавши текст роботи складається враження, що виконане дослідження є ще однією філософсько-, теоретико-, догматико-, методолого- і аргументативно-правовою претензією права на правильність, особливим випадком якої є претензія права на справедливість!? При цьому під час відповіді на це запитання, просимо врахувати, що реляційна техніка, скоріш за все, має певні національні структурно-стилістичні особливості.

І якщо мова йде все ж таки про запозичення, то про яку власне функцію йдеться: власне судову чи підготовчо-навчальну?

Результати
голосування:

Взяли участь у голосуванні - 5 членів ради.
"За" - 5 членів ради,
"Проти" - 0 членів ради.

На підставі результатів відкритого голосування спеціалізована вчена рада ДФ 76.051.040 присуджує Степенюку Олегу Григоровичу ступінь доктора філософії з галузі знань 08 Право за спеціальністю 081 Право.

Голова спеціалізованої вченої ради
ДФ 76.051.040



Оксана ЩЕРБАНЮК